

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.
Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

„Anuarul pedagogic“

(1913)

de dr. Onisifor Ghibu. edd. Sibiu, Tiparul tipografiei arhidiecezane 1912.

Avem două tipuri de învățator. Unul este învățătorul devotat misiunii sale, care trăește pentru școală. Îl cunoști pe școala lui intelectualizată, pe casa lui ordonată și împodobită cu bibliotecă, pe activitatea lui extrașcolară, pe avântul lui în adunările învățătoresți. Celalalt este salahorul școalei, căruia-i este greumânt școala îl cunoști pe dresura școalei lui, pe casa lui aranjată numai pentru trebuințele trupesti, pe inerția lui extra-școlară și pe încunjurarea adunărilor învățătoresți. În anul trecut s'a făcut la consistorul nostru o statistică pentru hrana sufletească a învățătorilor noștri, despre cartea ce să citește de învățători și în acest tablou se reoglindează cele două tipuri: cei ce cetesc carte dau forma primă a învățătorilor noștri, iar cei ce nu cetesc dau forma a doua; căci cartea este tezaurul sufletesc care face învățătorului școala plăcută, dragă și ușoară, ia idealizează pe învățator în mijlocul greumintelor ce le intimpină în cariera sa. Spre norocire categoria primă de învățători se desvălește tot mai deslușit, în vreme ce categoria a doua scade se înecă în săul ei.

În încercările de tratare a problemelor pedagogice sunt străvezii greutățile cu cari luptă ambițioșii noștri învățători, le lipsește o perspectivă mai largă a domeniului școlar. De aici primim greșurile materiale și formale în procesul dezvoltării intelectuale a învățătorului nostru. Aceste note disonante înse dispar în fața pornirei de a munci ce tot își va afla alvia sa. Unde este mișcare este viață.

Aceasta pornire are nevoie de îndrumări cari să niveleze greșurile, să inspire și să înalte nivelul culturai învățătorului. Oficialitatea întârzie din motive tehnice cu »Revista« plănuită și învățătorul se hrănește sufletește din inițiativa scriitorilor particulari, cari din iubire cătră școală aduc jertfe pentru editarea revistelor și scrierilor pedagogice.

Întră aceștia și-a făcut apariția un nume,

care dela 1905 încoace agitează cu un temperament viu, de unii socotit chiar de violent, chestiunea școalei române. Ieșit din școala germană, întreținând legăturile cu foștii săi profesori mereu împopulează prin scrierile sale concepțiile înalte pedagogice și cu diligență de fier construiește din mișcările învățământului nostru icoana școalei române de astăzi și proiectează viitorul ei. El nu se cruță în prima linie pe sine, dar nu cruță nici pe alții cari fi par a nu înaintă în ritmul concepției sale despre școală. Acest nume este dr. Onisifor Ghibu.

Din condeiul lui a apărut primul »Anuar pedagogic« la noi. Iată cum ne prezintă problema anuarului însuși autorul în prefață:

„Mulți bărbați de școală de ai noștri au cerut, de o vreme încoace, cu tot mai mare insistență publicarea unui „Anuar pedagogic“ românesc, adecă a unei cărți care să deă lămuriri și îndrumări pedagogice temenici cu privire la trebuințele vieții noastre școlare de astăzi și o icoană a străduințelor actuale ale școalei românești. O astfel de publicațiune are, în adevăr, un rost însemnat și cu totul deosebit de acela, pe care-l au monografiile pedagogice, și fără a cuprinde în mod fragmentar un număr nesfârșit de chestiuni variate de ordin mai mult sau mai puțin efemer, Anuarul pedagogic urmărește scopul de a grupă toate chestiunile pedagogice cari au vre-o legătură oarecare cu timpul și cu împrejurările noastre, în jurul unui singur punct de vedere superior. El vrea să creeze o unitate de vederi și de convingeri — și aceasta, în împrejurările haotice de astăzi, n'o pot face nici monografiile, nici revistele pedagogice.

Din parte-mi m'aș fi bucurat dacă s'ar fi găsit altcineva, care să realizeze această justă dorință a oamenilor noștri de școală, căci prin aceasta ar fi adus de sigur anumite foloase școalei noastre. Dar fiindcă nimeni n'a luat asupra sa această sarcină, am crezut că fiecare an ce trece de geaba, e o mare pierdere și, deci, am dat eu acest Anuar, care sunt convins că răspunde unei necesități reale a vieții culturale românești.

Altul poate ar fi întocmit altfel acest Anuar. Poate că ar fi apelat la toți pedagogii noștri, cerându-le colaborarea și lăsându-le libertatea de a trată subiecte cu totul diferite. Pentru început, părerea mea a fost că o astfel de lucrare n'ar fi putut fi destul de unitară, și deci n'ar fi putut fi ceea ce trebuia să fie. Acest cel dintâi Anuar am ținut să cuprină o serie de studii, cari să se grupeze toate în jurul unei singure idei principale — și cred că fiecare cetitor atent va și putea descoperi, fără nici o greutate, această idee, care e motivul conducător al întregii lucrări.

Acest Anuar consideră în prima linie împrejurările și trebuințele școalei românești din Ungaria. Cu

toate acestea, el cuprinde și câteva studii de interes pedagogic pentru școala românească de pretutindeni. Articolele pe cari marii pedagogi germani de astăzi, dd. W. Rein, P. Natorp și Fr. W. Foerster au avut amabilitatea a mi le trimite pentru aceasta publicatiune — articole traduse în românește de mine —, sunt de o valoare egală pentru toți cetitorii cari vor să se lămurească din cea mai competentă parte, asupra problemelor mari ale Pedagogiei. Mulțumesc și aici acestor iluștri reprezentanți ai științei educațiunii pentru bunăvoința, cu care s'au angajat să colaboreze la o lucrare pedagogică românească, cum e cea de față.

Dacă acest Anuar va fi primit cu interes din partea acelor pe seama cărora s'a scris, el va putea apare în viitor în condiții cu mult mai bune, apropiindu-se de publicațiunile similare străine. Pentru anul viitor chiar am de gând să cer colaborarea mai multor pedagogi români, așa ca Anuarul să poată deveni în toate privințele o icoană a vieții pedagogice românești. Mă măgulesc cu speranța, că nu voi fi lipsit de concursul acelor, dela cari școala și cultura românească e în drept să aștepte, sub toate raporturile, îndrumări și împintări, și cred că publicațiunea aceasta, începută în aceste condiții modeste va putea deveni tocmai prin acest ajutor, o publicațiune indispensabilă fiecărui învățător și profesor român. Dela ea aștept să creze unitatea de vederi și de convingeri atât de necesară tagmei educatorilor, chemată a lupta împotriva celui mai vechiu și mai îndărătnic dușman care e: ignoranța.

Și dl Ghibu s'a achitat splendid de problema sa. Ne-a dat cuvântul viu a celor trei celebrități pedagogice ale vremilor noastre, a lui Dr. Rein despre: »Pedagogia filozofică«, a lui Dr. Natorp despre: »Pedagogia socială« și a lui Foerster despre: »Insuficiente de ale Pedagogiei moderne«; Ne-a dat »Oameni și idei« pe Rousseau, Herbart, Rein, Iorga, Stroescu, cu ideile conducătoare ale învățământului din România, Bucovina și la noi; ne-a dat »Chestiuni și probleme« un fel de istorie culturală; ne-a dat »Circulări și instrucții« un fel de calificare a îndrumărilor practice; ne-a dat icoana culturii românești dela Prut până la Monte-Magiore va se zică de pe tot teritoriul locuit de Români, așa ca să cunoaștem și starea culturală din Bucovina, Basarabia, Balcani și Istria; și ne-a dat și literatura pedagogică apărută în anul 1812. Cu un cuvânt ne-a dat un tablou clar despre starea culturală a întreg Românișmului.

O carte ca aceasta are mențiunea de a da din an în an tabloul cultural al Românilor. Ia nu e permis să lipsească din nici o bibliotecă publică, din nici o bibliotecă a preotului și învățătorului. Am fi ingrași față de soarta care ne-a dat acest dar al muncii cinstite, dacă n'am honoră apelul dlui Ghibu pentru sprijinirea acestei lucrări, ca ia să poată fi continuată în anii viitori și să se scrie în chipul acesta Cronica culturii românești.

Nu este scrisul acesta reclamul scrierilor amicale, ci gândul curat de a sămăna sămânța bună.

C.

Scrisoare.

— Urmare și fine. —

Cinstite prietinel!

Dar să nu mai stăruim în spicuirea și pomenirea multelor concluze și regulamente, chemate să schimbe înfățișarea sufletească a credincioșilor, ci mai bine să fixăm în temeiul spicuirilor făcute unele constatări, în urma cărora s'ar putea culege vre-o învățatură folositoare pentru viitor.

Dacă vei adânci concluzele și regulamentele îngropate în filele „protocoalelor“ sinodale, te vei convinge că factorii principali ai bisericii și neamului n'au ostenit să studieze problemele de cultivare a poporului „în strânsă legătură cu realitatea dată“, n'au luat în samă la aducerea concluzelor toate nevoile, aspirațiile, trecutul cu produsele lui, împrejurările de trai și modal de gândire al poporului. Ele îți fac senzația că nu au isvorit din trebuințele sufletești ale credincioșilor, din *eul* nostru *etnic*, ci din o lume străină de noi, nu sunt rezultatul pasiunii sufletești, a unei porniri pătimașe după lumină, după dreptate și fericire, sunt numai reflexul unor indemnuri străine, care cu greu prinde rădăcini în ființa noastră. Dovada: regulamentul relativ la casele de păstrare. Astfel stând lucrul înțelegem cuvintele grele dar adevărate: „Cultura noastră e în cel mai bun caz un conglomerat de varietăți bune și rele, serioase și superficiale. Și aceasta rezultă din faptul că nu ne-am dat destul de bine seama că cultura noastră trebuie să isvorească din noi înșine, că ea trebuie să fie în cel mai adevărat înțeles națională. Noi în loc să creăm am copiat, și în loc să ne adaptăm din isvorul proaspăt, am alergat la băltoacele cu apă stătută. În loc să pornim dela firea noastră ne-am luat după alții, și din nefericire acești alții n'au fost niște meșteri pricepuți, ci niște cărpaci ordinari“.

Mulțimea concluzelor și regulamentelor ne face a crede că în sinoade și congrese s'au ținut în seama numai scopul de a aduce regulamente și hotăriri fără să cugete cineva la cerința ca ele să se și execute. Dacă s'ar fi cugetat atunci s'ar fi dat și îndrumările și învățăturile necesare cum și în ce fel, cu ce mijloace să se execute. Concluzele și regulamentele s'au trecut fără îndrumare la Consistoare, de unde apoi s'au înfundat în formă de circulare prin arhivele prăvuite ale parohiilor de unde nu mai este reîntoarcere. De cetit le va fi cetit în parte preoțimea și învățătorimea, nu însă ca să se edifice ci să-și mănhească sufletul văzând că le vin numai porunci peste porunci nici o vorbă caldă însă nu, și nici o mângâere ba nici rază de lumină și putința de a aplică ceva din ce a cetit. Dai nici nu se cerea atâta aplicare, fiindcă organul de supraveghere cu prilejul ființii lui prin parohii avea să-și îplinească dar alte daraveri, și nu datorințele impuse de oficiul care-l ocupă.

Sub raportul acesta „bieții preoți“ și „năcăjiții de învățători“ nici nu se pot învinovați că nu au realizat mai mult. Doar în inimile lor n'a vibrat nici când, ori numai la soroace foarte îndepărtate „glasul viu și plin de căldură“ al mai marilor. Sfaturile și indemnurile mângâerile și îmbărbătările cărmuitorilor veniți în mijlocul celor mai mici — „isvorul acesta de apă vie“ nu a adăpat sufletele lor însetate, astfel inerția, rugina, aceasta primejdioasă s'a făcut stăpână preste ele. Căci circularele, poruncile și indemnurile scrise n'au darul de a trezi viață, a crește dorul și puterea de muncă! —

În urmă mai putem constată că „nouă ne lipsește

concepția superioară despre muncă și despre datorie. De aceea la noi se încrucișează cele mai bizare păreri și convingeri și strădanii, cari fiind lipsite de o notă categorică, sunt osândite a rămâne pe veci sterpe, ca și concluzele și regulamentele amintite. Avem mare nevoie de disciplină atât în ceea ce privește datoria cât și în ceea ce privește munca. Iar „după cum un individ, care voeste să-și disciplineze munca și întreaga sa viață, e dator a-și trage dela început seama: ce și cum va să facă și să lucreze, tot astfel are să facă și fiecare popor care nu socotește ca cel mai superior ideal al său: împlinirea năcazurilor materiale și vegetarea de azi pe mâne“.

Deci cinstite prietene pentru ca părerea ta referitoare la „industrializarea puterii fizice a țărânului român“ să se înfăptuească să recere cu mult mai mult decât simpla introducere „la instituțiunile noastre teologice și pedagogice a cursurilor sistematice pentru economia rațională, pentru industria casnică“.

N. F.

Din îndatoririle păstorilor de suflete.

(Urmare).

Așa dar, în primul loc, pentru lucrarea pastorală trebuie a ne gândi la iubirea pe care a arătat-o Mântuitorul și apoi la aceea a sf. săi Apostoli. Și când fiecare păstor va fi însuflețit dela dragostea cea mare a Mântuitorului, va avea destul foc sacru ca să lucreze cu devotament pentru lume. Și cât de mult face dragostea care pe toate le iartă, pe toate le trece și în ajutorul tuturor vine! Acestei dragoste avem a mulțumi restabilirea raporturilor dintre om și Dumnezeu, înlăturarea deci a păcatului strămoșesc; — acestei dragoste datorim refacerea lumii și punerea în practică a marilor virtuți creștine. Căci, cum zice Apostolul, dacă așa vea credință încât să mut și munții, dar dragoste n'am, nimic n'am. Iubirea face ca păstorul de suflete să lucreze cu toate puterile pentru vindecarea rețelor și îndreptarea lumii pe calea mântuirii, căci, cum zice *Clemente al Alexandriei*, mântuirea apropiatului eră gloriu Apostolilor. Tot la acest învățat al timpului său și rămas până azi cu merite destul de mari, pe lângă viața sa, găsim cele ce urmează și din care păstorul de suflete poate afla destule învățăminte. El ne spune:

Când Ioan se întorcea dela Patmos la Efes, vizită după rugăciunea lor și comunitățile vecine, parte pentru a așeza episcopi, parte spre a întemeia bisericii noi, cum și de a primi bărbați în cler, pe care li desemnă lui spiritul. Pe când el a venit odată într'un oraș nu departe de Efes și a mângăiat pe frați prin prezența sa și vorbirile sale, văzând un tânăr, în a cărui figură atrăgătoare observă un spirit plin de foc și un suflet prietenos. El se îndreptă către episcopul locului și li zise: Recomand pe acest tânăr în prezența comunității și a lui Hristos îngrijirii tale deosebite. Episcopul făgădui a lua pe tânăr în grija sa, la care Ioan li repetă propunerea sa din inimă, apoi se duse la Efes. Episcopul luă pe tânăr în casa sa, îl educă, îl păzi, îl îngrijii, și în urmă li împărtăși sf. Botez. Apoi mai încetă cu paza și îngrijirea de până acum, pentru că eră încredințat pe deplin de dispozițiunea copilului său adoptiv și îl află asigurat prin pecetea Domnului. Și cum tânărul primi o libertate nepotrivită, se legară de el câțiva tovarăși de copilărie ai săi, ușurateci, răsfățați, dedați tuturor desfrânarilor. La început îl momiră prin ospețe lucoase, apoi li luară

noaptea cu ei spre a jefui pe călători, în fine li conduseră la participarea unor crime și mai mari. Tânărul se obișnuie încetul cu încetul cu lipsa de credință în Dumnezeu și când avu pricepere și obișnuință căzând iute din vițiu în vițiu, ca un animal sălbatec, care își luase căpăstrul de pe el. Curând pierdu speranța de a primi iertare dela Dumnezeu, formă o bandă de tâlhari, se făcu căpetenia lor, și făcu de toate, furt, omor și violențe.

Câtva timp după aceea veni Ioan iarăș la această comunitate, pentru afaceri urgente. După ce a regulat afacerile bisericii, pentru care venise, spuse episcopului: Ei bine, dă-ne deci gajul pe care ți-l'am încredințat eu și Hristos în fața comunității, pe care tu o conduci! Episcopul eră mirat și confus, căci credea că i-se cere îndărăt banii pe care el nu i-a primit. Dar când Ioan zise: Iți cer îndărăt pe tânărul, sufletul fratelui, atunci oftă cu adânc episcopul, un om bătrân, și zise, pe când lacrimile li curgeau pe față: A murit. Cum? replică Ioan, și cauza morții? El a murit lui Dzeu, zise acela, a devenit un om de nimic, un scelerat, și ceace este și mai mult, un hoț; acum ține ocupat un munte cu o ceată ce-i seamănă. Atunci apostolul își sfășie fața, oftă, se lovi peste cap și zise: Am pus un păzitor deștept pentru sufletul fratelui meu! Indată un cal și o călăuză! Și depărtat de biserică, grăbi Apostolul la drum, cum eră, în fugă mare. Când ajunse pe munte fu prins de straja hoților. El nici nu încercă să fugă nici să ceară scăpare, ci strigă: De aceea am venit, condumă la căpitanul vostru. Acesta îl așteptă înarmat. Când însă recunoseu pe Ioan, fugi d'acolo cuprins de rușine. Ioan neținând seamă de etatea sa, fugi după el cu iuteală și în puterea dragostei sale strigă: decă fugi, fiule, de mine tatăl tău, cel fără de apărare, bătrânul? Ai îndurare cu mine fiule! Nu te teme! Aibi încă speranța vieții și a mântuirii. Eu voi da socoteală lui Hristos pentru tine. Și dacă trebuie, voi suferi cu bucurie moartea pentru tine, cum a murit și Hristos pentru noi toți. Eu voi să pun sufletul meu pentru al tău; stai numai și crede. Sunt trimes de Hristos. La acestea stete el liniștit, și plecă ochii la pământ; apoi aruncă armele, tremură și începu a plânge cu amar. Căzând de gâtul bătrânului, îl rugă cu suspin și plângere de iertare, și fu curățit prin lacrimi de păcatele sale ca printr'un al doilea botez. Și pe când își ținea mâna dreaptă încă ascunsă, jură Apostolul că el a cerut pentru el iertare dela Hristos, se rugă, se aruncă la picioarele tânărului, sărută dreapta sa curățită prin penitență și îl conduse înapoi la comunitate. Apoi se rugă mult lui Dumnezeu, postii cu tânărul, uză de toată puterea oratorică și a iubirei și nu-l părăsi, până ce nu l-a împăcat cu Biserica ca un exemplu mare al unei pocăințe serioase, ca un model al renașterii, ca un semn de învingere al Grației. —

Dar lucrarea preotului trebuie să aibă în vedere pe lângă ascultarea de poruncile Mântuitorului și ale sf. Apostoli, și de conducerea șefului ierarhic, a episcopului. Căci acestuia s'au încredințat sufletele credincioșilor și fără de el nu este Biserica. Episcopii au în Biserica locul Apostolilor și în locul părinților tăi ti-s'au văscut fi, zice fericitul Augustin. Și, episcopului se cuvine a se supune după cum s'au supus și Apostolii lui Iisus Hristos.

Deci, în orice ocaziune și în orice timp, preotul trebuie să aibă înaintea sa pe mai marele său ierarhic și dela el să-și ia tot ceace li este necesar în activitatea pastorală. Este o eroare fundamentală ca preotul,

după hirotonie, să săvârșească toate ale serviciului pastoral în modul cum singur va înțelege și fără tutela legală și binefăcătoare a Chiriarhului său. Rezultatele unei astfel de erori, ori pe unde s'a văzut, n'au fost decât anarhia și urmările ei cele mai periculoase.

Ascultând de poruncile Mântuitorului și ale sf. Apostoli, pus sub conducerea directă a mai marelui său, păstorul de suflete va ști să-și îndeplinească cum se cuvine, demnitatea oficiului său. Căci aceasta este obligația cea mare pe care nu trebuie s'o uite păstorul de suflete. Este mare și sfântă chemarea preotească prin ea însăși și de ea nu se pot atinge slăbiciunile omenești; totuși, pentru reușita în lume a măreției chemării preotești, se cere menținerea demnității personale a păstorului de suflete. Căci, după cum în familie și în societate, demnitatea se păstrează tot cu paza demnității personale a factorilor conducători, tot asemenea și în Biserică. De aceea se recomandă cu toată seriozitatea ca preoții să se ridice din ce în ce mai mult prin puterea lor, deasupra celorlalți muritori și prin această înălțare să inspire toată încrederea păstorilor în cele ce ei va învăța. Este o greșală că se confundă legea cu persoanele ce o reprezintă din timp în timp; dar, orice s'ar zice, nu se poate ajunge la altă judecată, și de aceea trebuie a se lua lucrurile în lume așa cum sunt și a ne sili, după porunca Mântuitorului, a fi și în viața noastră aceea ce recomandăm altora a face, ca să nu ni se zică: Doctorule, vindecă-te pe tine însuși. Este foarte grea chemarea preotească, are mare răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, cere multă jertfă! Așa se explică de ce marele Hrisostom se înfricoșează de serviciul preoției! Căci grija în preoție nu este numai pentru el, ci pentru toți, iar dacă se pierde un suflet, păstorul răspunde. Și am arătat mai sus, ce a făcut sf. Ioan când i-s'a spus că fratele se pierduse și cât s'a expus spre a-l readuce. Dacă însă păstorul de suflete se pătrunde din ce în ce mai mult de răspunderea oficiului, se ridică zi cu zi la înălțimea păstorului așa cum îl voește Mântuitorul. Și atunci, punându-și toată nădejdea în Dumnezeu, va ști, om fiind, să-și stăpânească cele omenești și să se prezinte în lume ca un misionar vrednic, gata a-și pune sufletul pentru oile încredințate păstoriei sale.

Ca să ajungă aci nu trebuie să uite niciodată răspunderea ce are.

Asupra scestei răspunderi insist încă, căci cele bune și de folos nu aduc vătămare ori cât de mult ar fi repetate.

Aiât în Vechiul cât și în Noul Testament se arată importanța preoției și răspunderea cea mare a preoților. În cele următoare mă voiu mărgini la arătarea câtorva locuri din care să se vadă în mod evident răspunderea păstorului de suflete.

Mântuitorul Hristos la Matei VII, 22 zice: „Mulți vor zice mie în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu numele tău am proorocit, și cu numele tău draci am scos și cu numele tău multe puteri am făcut? Și atunci voiu mărturisii lor: că niciodată nu v'am știut pe voi, depărtați-vă de la mine-cci ce lucrați fărădelege. Domnul este care judecă pe tot cel ce lucrează în numele lui și ca să nu audă cuvintele aspre ale dreptului Judecător, trebuie să se știe a lucra după poruncile lui și a nu se abate cu nimic dela ele, de oarece orice abatere aduce pierderea sufletelor, pentru care i-se va cere socoteală la judecata de apoi: căci dela fiecare căruia i-s'a dat mult, mult i-se va cere, și căruia mult s'a încredințat, mult i-se va cere înapoi. Iar Augustin

zice: *Suntem creștini și trebuie să stea judecata lui Dumnezeu asupra vieții noastre. Suntem încă și conducători și de aceea vom da socoteală asupra administrării noastre. Și acest pericol îl pun înaintea ochilor voștri ca voi împreună cu noi milă să avem, și pentru noi să se roage. Iar Hrisostom: Fiecare creștin va da socoteală pentru propriile sale păcate, preoții însă vor da cuvânt nu numai pentru ei, ci și pentru păcatele tuturor. Cu dreptul, asupra acestei socotele întreabă proorocul Iezechiil: Dacă prin vina ta ai adus pierderea numai a unui suflet, ce vei răspunde, când Domnul va cere sângele său și sângele sufletelor din mâna ta? Iar Psalmistul: Teamă și cutremur a venit asupra mea și întinericul m'a acoperit. Și eu zis-am: Cine îmi va da mie aripi ca ale unui porumbel, ca să sbor și să mă liniștesc? Parabola cu taftanții trebuie iarăși s'o aibă în vedere păstorul de suflete, ca să știe ce are de făcut și să n'audă la judecată condamnarea slugii celei netrebnice.*

Sf. Apostol Pavel adesea face atenți pe toți și în deosebi pe păstori zicându-le: *Deci fiecare din noi este de sine și își va da seama înaintea lui Dumnezeu și: Iar sluga aceea ce a știut voea Domnului său și n'a gătit nici a făcut după voea lui, se va bate mult. Învățăturile apoi ale sf. Ioan Hrisostom despre preoție, va da mult ajutor păstorului asupra felului cum trebuie a considera și purta sarcina sa, spre a nu cădea în vini ce i-se vor pune la socoteală în ziua cea mare a răspunderii.*

Iată dar că taina mare a preoției, care face din om un apostol al lui Hristos, cu situație pe care n'o au nici cei mai puternici ai lumii, are cu ea și o grea răspundere înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu.

(Va urmă).

Bazele morale ale militarismului.

În timpul acesta, când popoarele își afirmă voința și pretenșiunile sprijinindu-se pe puterea ce o au, e chestie arzătoare să se arate foloasele militarismului și mijloacele de a-l întări. Aceste mijloace nu sunt numai de natură fizică, ci și morală. Biruința în luptă atârnă, de sigur, de puterea armelor, dar atârnă într-o măsură foarte mare și de puterea sufletească și eroismul moral al luptătorilor. Iar acesta nu se prepară în fabrica Krupp și în alte arsenale militare ci se pregătește zi de zi și an de an prin munca stăruitoare și devotată a acelor, în mâinile cărora e depusă opera de cultivare și înălțare sufletească a unui popor. Înainte de a se da lupta decisivă în momentul încrucișării săbiilor și bubuitului tunurilor, trebuie să premeargă alte lupte, purtate cu natură. Aceste lupte pregătesc și decid înaintea cu puterea armelor.

În acest sens a scris dl prof. univ. C. Rădulescu-Motru un articol în ziarul „Minerva” din care reținem următoarele: „Până a ajunge la lupta cu armele, este de nevoie să fie de mai înainte câștigate și alte lupte, cari nu se dau cu armele. Pe acestea, multe popoare le uită, spre nenorocirea lor... Și cari sunt luptele care preced lupta cu armele? Sunt luptele cari se dau cu relele deprinderi, dintre cari parte sunt moștenite, parte sunt împrumutate: lenea, necinstea, minciuna, egoismul... Popoarele, și numai popoarele cari ies biruitoare din lupta cu relele deprinderi, sunt pregătite și pentru biruința finală a armelor. Acesta e adevărul

pe care aș dori ca presa noastră să-l trimbițeze în fiecare zi.

„Militarismul, într-o țară de leneși, necinstiți, mincinoși și egoiști, înseamnă suprema calamitate; dar militarismul, într-o țară de oameni curați sufletește, muncitori și altruști, înseamnă încoronarea tuturor virtuților cetățenești... Cetățeanul care își îndeplinește cu sfințenie datoriile sale de muncitor și patriot; care este punctual, vrednic, drept și gata la sacrificiul persoanei sale pentru interesele cele mari ale neamului este de fapt un soldat, căruia îi lipsește numai arma din mână. Când sufletul este format, mâna poate prinde repede și arma care lipsește... Dar soldați adevărați, pregătiți pentru biruință, nu au decât acele popoare, cari practică în viața lor virtuțile și nu deprinderile rele. Pasul soldatului din cazarmă este militaresc, sau este pasul unei păpuși de paradă, dupăcum este sănătos sau bolnav pulsul sufletesc al țării întregi, în care soldatul trăiește. Militarismul cel bun este izvorit din sănătatea poporului întreg“.

Aceste considerații se afirmă pe deplin prin rezultatele războiului din Balcani. E bine să se spună cât mai des asemenea adevăruri, ca să pătrundă tot mai adânc convingerea, că un popor trăiește înainte de toate prin sufletul său și biruiește prin puterea morală, care stă la baza întregii sale existențe. Acest mare adevăr trebuie să întărească conștiința răspunderii tuturor acelor cari au să poarte grije de sufletul poporului, dar îndeosebi a noastră, a preoților, pentru chemarea religioasă-morală ce o avem s'o îndeplinim.

„Revista Teologică“.

CRONICA.

Anuarul Pedagogic. Cuprinsul. I. Studii pedagogice. 1. Dr. Wilhelm Rein: Pedagogia filozofică. 2. Dr. Paul Natorp: Pedagogia socială. 3. Dr. Fr. W. Foester: Insuficiențe de ale pedagogiei moderne. II. Oameni și idei, de Dr. Onisifor Ghibu. 1. J. J. Rousseau. 2. I. Fr. Herbart. 3. Dr. W. Rein. 4. N. Iorga ca educator. 5. Vasile Stroescu. 6. Studiile pedagogice în România. 7. Naționalizarea învățământului românesc în Bucovina. 8. Popoare cu două limbi. 9. Valoarea educativă a geografiei și a istoriei locale. 10. Rătăcirii păgubitoare. 11. Conferințele învățătoarești. 12. Lipsa de învățători. 13. Activitatea extrașcolară a învățătorilor noștri. 14. Cursuri de analfabeți. III. Chestiuni și probleme, de ** 1. O premenire a cultului nostru. 2. Congresele internaționale și noi. 3. Ce e „educația patriotică“ în Ungaria? 4. Istoria Ungariei — istoria Maghiarilor? 5. Cercetări disciplinare. 6. Respectul legilor școlare. 7. Politica școlară a Sașilor. 8. Școlile noastre și băncile. 9. Inspecția școlilor noastre primare. 10. „Asociațiunea“ și școala românească. IV. Circulări și instrucții. 1. Conferințele învățătoarești din 1910. 2. Conferințele învățătoarești din 1911. 3. Conferințele învățătoarești din 1912. 4. Manualele școlare trebuie să fie aprobate. 5. Planul de ore în școlile subvenționate de stat. 6. Incassarea competențelor învățătoarești. 7. Conferințele didactice obligatorii. 8. Cantine școlare. 9. Inspecția școlilor din partea protopopilor. 10. Învățătorii nu pot părăsi comuna în vacanțe. 11. Fiecare școală să-și aibă hramul ei. — Copiii trebuie conduși la biserică. 12. Înființarea alor 34 biblioteci pedagogice tractuale. 13. Serbarea paserilor și a pomilor. 14. Se introduce noul Plan de învățământ. 15. Măsuri

cu privire la satele în cari nu e nici un fel de școală. 16. Grădini școlare. 17. Apel către părinți să-și dea copiii la meserii. 18. Părinții să-și dea copiii la dascăle. 19. Vizitatori de școală. 20. Catehizația în școlile străine. 21. Organizarea bibliotecilor școlare. 22. Instrucție privitoare la organizarea cursurilor de analfabeți. V. Școala românească în anul 1912, de Dr. Onisifor Ghibu. 1. Ungaria. Cronica anului. Numărul școalelor. 2. România. 3. Bucovina. 4. Basarabia. 5. Bulgaria. 6. Serbia. 7. Turcia. 8. Istria. VI. Cărțile de literatură pedagogică apărute în 1912.

Necrolog. Ca inimă înfrântă de durere aducem la cunoștință cunoscuților și binevoitorilor noștri moartea neuitatei noastre fetițe Livia, întâmplată la 25 ianuarie în vârstă fragedă de 2 ani, care după un morb scurt și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Fie-i țărina ușoară și numele ei neuitat în veci! Jalnicii părinți: Iuliana și Vasile Sala inv. emerit rom. gr. or. — Alesandru, Trăian, Liviu, Veturia, Sabin și Iuliana ca frați și surori Vascău la 20 ianuarie 1913.

Cronica bibliografică.

Gabriel Compayré „Pestalozzi și Educația elementară“ Biblioteca pentru toți 768—709. Una din broșurile cari ar putea interesa corpul didactic de orice grad, fără îndoială e și această traducere în românește a D-lui T. Popovici. Autorul a scris această carte pentru a contribui la omagiile de recunoștință și admirație datorite celebrului autor al romanului „Leonard și Gertruda“, neobositului învățător și neîntrecutului revelator al dezvoltării naturii copilărești. Acest fapt desigur l-a condus pe autor a ne prezenta în o broșură, deși mică dar interesantă, un tablou complet aproape de peripecțiile multiple ale vieții, carierei și operele pedagogului și metodicianului Pestalozzi. Influența considerabilă în întreaga Europă centrală și care a fost prezisă de Pestalozzi, cum și critica numeroaselor scrieri; fac broșura să prezinte mbi mult interes. Prețul 60 bani. A se cere la librăria editoare Leon Alcalay București.

Poșta redacției.

N. F. Am suprimat pasagiul cu aluzie personală pentru a menține caracterul pur obiectiv al discuțiunii pe care peste tot o privim numai ca întetire pentru zelul de a înfăptui dispozițiile luate din partea conducerii diecezane. Factorul chestiei este să existe un sentiment comun pentru executarea ordinilor de sus, căci fără de acesta tot n'ar ajuta ingerința polițială pusă pe platformă de Dvoastră. Concluzia noastră este: una a face și alta a nu întrelăsă.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoarese-cantoral dela școala gr.-or. rom. elem. din **Sârbi** (Szerb) protopresbiteratul Hălmaajului devenit vacant prin abdicarea învățătorului Maxim Popovici, să escrie concursu cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata din cassa cult. 424 cor.
2. Venitele cantorale (stoale) socotit în 60 cor.

3. 2, ¹/₂ jugher pământ, acărui venit anul face 80 cor.
4. Lemne focali, din care este a să încălzi și școala 96 cor.
5. Ajutorul de stat la salar fund. votat cu Nr. 141.525/910 Minist. al cultelor și instr. publică 340 cor.
6. Cvinevenalele I și II pe ¹/₂ dela comună.
7. Cvinevenalul III și celelalte event. dela stat.
8. Spese de conferințe 15 cor.
9. Scripturistica 5 cor.
10. Locuință în natură.

Se observează că dările publice după pământul învățătoresc are să-le solvească învățătorul.

Învățătorul e îndatorat să provadă strana dreaptă în biserică, să catehizeze elevii și să țină școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurenții sunt poștiți să-și susțină recursurile ajustate conform Regulam. și cu atestate de servit și adresate comitetului paroh. concernent să le trimită la oficiul protopresb. în Halnaja (Nagyhalmagy); să recere totodată să se prezenteze în vre-o dămînecă ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic făcându-se astfel cunoscut poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ppresb. insp. școl. 1—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat prin rezoluțiunea Veneratului Consistor de sub Nr. 1467/912 pe lângă parohul Aurel Cărăbaș din Veresmort (Szadvörösmort) protopresbiteratul Lipovei, prin aceasta se scrie concurs cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele parohiale sunt:

1. Una sesiune de pământ și competența de pășune în estenziunea după foaia catastrală.
2. Birul legal și
3. Stolele legale, — din care capelanului compete jumătate, pe lângă
4. Eventuala întregire dela stat din cvola pentru capelani.

Alesul capelan are se supoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat și să se îngrijască de locuință din al său.

Parohia e de clasa III-a deci reflectanții au se dovedească că posed asemenea ecalificațiune, iar recursurile ajustate cu documentele recerute adresate comitetului parohial din Veresmort le vor sușterne P. On. Oficiu protopopesc gr.-or. rom din Lipova (Lippa), îndatorați fiind a se prezenta pe lângă stricta observare a paragrafului 33 din Regulamentul pentru parohii, în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. din Veresmort ținută la 17/30 decemvrie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopresbiter. 1—3

În conformitate cu ordinul Ven. Consistor cu datul 15/28 noemvrie 1912 Nr. 6996/912 se scrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de clasa III-a din Pojoga (Pozsga) protopresbiteratul Lipovei devenită vacantă prin trecerea în statul de deficiență a preotului Iosif Olariu, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Beneficiul încopciat cu parohia este:

1. Una sesiune parohială necompletă constatătoare circa 18 jughere și un intravilan parohial.

2. Birul legal.

3. Stolele legale.

4. Întregire dela stat conform stabilirei.

5. Dè locuință se va îngriji însuși preotul ales carele va suportă toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va implini toate funcțiunile în parohia și va catehiză la școala confesională din loc fără altă remunerațiune specială.

Dela recurenți se pretinde ecalificațiune recerută pentru clasa III-a.

Recursurile ajustate cu documentele prescise și adresate Comitetului parohial din Pojoga, sunt a se trimitte P. On. Oficiu protopresbiteral din Lipova.

Concurenții vor avea să se prezinte pe lângă stricta observare a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii în sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea și cmiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. ținută în Pojoga la 19 decemvrie 1912. (1 ian. 1913).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, ppresbiter. 1—3

Pe baza concluzului Venerabilului Consistor diecezan de sub Nr. 1964/1912, susținut și de Preavenatul Consistor metropolitan prin concluzul Nr. 446 M. 1912, pentru îndeplinirea parohiei a doaua din Timișoara Franciscin (Mehala) se scrie în consonanță cu dispozițiunea Ven. Consistor eparhial de sub Nr. 7738/912 concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu aceasta parohie sunt:

1. Trei pătrări (³/₄) din sesiunea parohială, pământ arător și fânațe într'un complex de 24 jughere și 1457 st. □ catastrali, ce se atîă în partea de hotar „Seliște“ în jurul magazinului de praf de pușcă și pe lângă sesiunea parohială a comunei bisericesti sârbe.
2. Venitul de bir și stole legale dela parohienii aparținători acestei parohii, și adevă cari locuesc în partea dreaptă a drumului de țară, ce duce dela Timișoara celate spre Szakálháza.

3. Întregirea dotației corespunzătoare din vistieria statului pe baza Art. de lege XIV. din 1898 și Art. de lege XIII. din 1909 nu este asigurată, dar nici comuna bis. nu se deobligă a prestă din propriile sale resurse în înțelesul legii în vigoare diferența întregii dotații preotești față de alegândul.

Parohia fiind de clasa I. (primă) dela reflectanți se cere ecalificațiunea normată prin concluzul Veneratului Sinod eparhial de sub Nr. 84 II/1 1910.

Alesul va avea să se îngrijască însuși de cvartir pentru sine, va avea să supoarte toate contribuțiunile publice după dotația sa, va avea să provadă catehizarea la școala confesională și de stat fără altă remunerațiune dela comuna bisericescă; va avea să îngrijască de trebuințele sufletesti a credincioșilor aparținători parohiei sale, iar la serviciul divin în 3-ta biserică se va perondă săptămânal cu preotul a celeilalte parohii.

Recursurile ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial din Timișoara Franciscin [(Mehala) Temesvár Ferencváros] se vor înaintă în termenul legal la oficiul protopresbiteral din Timișoara (Temesvár Gyárvaros) având recurenții a se prezenta cu observarea §-lui 33 a Regulamentului pentru pa-

roșii în S-ta biserică din Timișoara Franciscin spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința com. par. gr. ort. rom. din Timișoara Franciscin ținută la 18 noemvrie (1 dec.) 1912.

Ioan Plavoșin
paroh, preș. com. par.

George Gruin
notar.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. protopresbiteral.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. rom. din Bucovăț (Bükkfalva) protopresbiteratul Timișorii se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente: 1., Salar fundamental 1000 cor. și cuincuenalele prescise de lege; 2., cortel în edificiul școlii constatător d.n 2 odăi podite, cuină și cămară apoi grajd cu un despărțământ; 3., grădină școlară; 4., pentru conferințele învăț. întru cât va lua parte 12 cor.; 5., pentru scripturistica 5 cor.; 6., dela înmormântări unde va fi poștit 1 coroană.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna biserică. Curățirea locuinței va cădea în sarcina alesului.

Alesul va fi obligat să provadă și strana în sfta biserică, să conducă regulat elevii la slujba dziască instruind atât pe cei dela școala de toate zilele cât și limerimea în cântările și răspunsurile liturgice. Totodată să îndatorează a instrui și elevii școlii de repetiție.

Dela recurenți să recer cel puțin 2 clase gimn. reale ori civile. Aceia cari vor avea pregătire mai bună și cari vor dovedi că sunt capabili de a înființa și conduce cor vocal vor fi preferiți.

Pentru conducerea corului se asigură remunerațiune corăspunzătoare.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți a-și înaintă recursele ajustate cu documentele prescise în „Regmtul pentru org. inv.” și adresate comitetului parohial din Bucovăț, la oficiul protopresbiteral gr. ort. rom. al Timișorii (Temesvár Gyárvaros), totodată să recere să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic — dar nici de cum în ziua alegerii.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Bucovăț la 8/21 dec. 1912.

Constantin Micu
preot, president.

Ioan Surdu
notar.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppresb.

—□—

2—3

Pentru ocuparea stațiunilor învățătoresci cantonale mai jos înșirate, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în acest organ, pe lângă următoarele emolumente și condițiuni:

1. **Camna:** 1. În bani gata dela parohie 600 cor., 400 cor. ajutor dela stat, 3., lemnele de lipsă în natură pentru școală și învățător, 4., spesele de conferință și scripturistica cu sumele fixate în actul de dotațiune. 5., cvartir și grădină în natură.

2. **Minead:** 1., În bani gata 200 cor., 2., 4 Hl. cucuruz, 3., scripturistica 5 cor., 4., conferința 6 cor., 5., 24 metri de lemne à 5 cor. din cari jumătate compete învățătorului iar jumătate salei de învățământ, 6., cvartir și grădină.

3. **Paiușeni:** 1., Bani gata dela comuna biserică 100 cor., 2., 16 metri lemne pentru

încălzit, 3., ajutor dela stat 400 cor. care este votat, 4., scripturistica 10 cor., 5., conferința 10 cor., Cvincvenalele se vor cere dela stat după un serviciu de 5 ani în aceasta parohie. Locuință în natură: 2 chilii, cuină, cămară, grajd și grădină de legumi. Învățătorul care va fi ales, este îndatorat a conduce strana în dumineci și sârbători și a cânta la sfta biserică la sfta liturgie cu pruncii.

4. **Statina:** 1., În bani gata 200 cor., 2., pământ învățătoresc 6 cor., 3., 10 Hl. bucate parte grâu, parte cucuruz, 130 cor., 4., 24 metri de lemne 120 cor., 5., desdaunare pentru teritorul ce-l ocupă în grădina școlii colna mașinei de călcat a unui consorțiu 5 cor., 6., conferința 10 cor., 7., scripturistica 10 cor., 8., cvartir și grădină computată în 50 cor.

5. **Susani:** 1., În bani gata 160 cor., 2., 6 Hl. cereale parte grâu, parte cucuruz 60 litre păsulă, 3., 5 stângini de lemne 100 cor., 4., conferința 6 cor., 5., scripturistica 5 cor., 6., cvartir și grădină.

6. **Vasoia:** 1., În bani gata 1000 cor. dela parohie, 2., conferință 12 cor., 3., scripturistica 8 cor., 4., pentru încălzitul salei de învățământ 3 stângini de lemne, 5., cvartir și grădină în natură.

În stațiunile acestea vor putea în lipsă de învățători (parte bărbătească) competi și învățătoare (parte femeiască) și eventual vor putea fi alese. În ori care din aceste stațiuni alegândul va avea să se îngrijască și de cantorat fără altă remunerație și să conducă școlarii duminică și în sârbători la sf. biserică. La toate stațiunile sus înșirate este asigurat respective se va asigură eventualul ajutor dela stat respective cvincvenalele recerute. De curatoratul salelor de învățământ tăerea lemnelor pentru școală se va îngriji respectiva comună biserică. Comunei bisericăști ti stă în drept a răscumpără naturalele de bucate și lemne în bani după cum sunt prețuite în concurs. Doritorii de a ocupa vre un post din stațiunile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescise, vor avea a le subșterne P. O. oficiu ppresbiteral în Buteni (Körösbökény) comit. Arad până la 30 zile după publicarea acestui concurs, având a se prezentă în careva duminică ori sârbătoare în sfta biserică din comuna în care a recurs spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Körösbökény (Buteni) la 17/30 decemvrie 1912.

Comitetele parohial.

În conțelegere cu *Iuliu Bodea* adm. ppresc.

—□—

3—3 gr.

În urma ordinului Ven. Consistor diecezan de sub nrul 5792/1912 pentru îndeplinirea postului vacant învățătoresc din Trăoaș (Torjás) prin aceasta public din oficiu concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 500 cor. 2. Venitul pământului inv. 100 cor. 3. Pentru scripturistica 10 cor. 5. Pentru conferințe 20 cor. 5. Cvartir liber și grădină.

Cei ce doresc să ocupe acest post se avizează, ca recursele lor instruite conform regulamentului să le trimită la oficiul protopopesic din Mariaradna, iar dâșii să se prezintă în sfta biserică din Trăoaș spre a se arăta poporului.

Mariaradna la 9/22 ian. 1913.

Procopiu Givulescu protopresbiter.

—□—

2—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericii ort. române dela	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Păznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea 100— 130 cor.	
Apostol, Octoiichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitveln c cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.